

JUTRANJE NOVOSTI

NARODNO RADIKALNI DNEVNIK

Pavšalni franko.

Izhaja vsak dan zjutraj, izven ponedeljke.
Mesečna naročnina:

v Ljubljani Din 10.—, po pošti Din 12.—, inozemstvo Din 20.—

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/I. — Telefon št. 213

Brzojavni naslov: „Novosti-Ljubljana“.

Upravišтво: Marjini trg št. 8. — Telefon št. 44.

Oglasi po tarifu. Sprejemajo se le do 15. ure.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.238.

† Dr. IVAN TAVČAR.

Ljubljana, 19. febr.

Danes ob 13. uri je zatisnil za večno svoje oči eden največjih, najzaslužnejših in najpoštenjših sinov osvobodjene in ujedinjene jugoslovenske domovine, odlični politik in eden prvih slovenskih pisateljev: dr. Ivan Tavčar.

Zalostna vest, ki smo jo pričakovali zadnje dni vsi z resignirano togo, se je bliskovito razširila po vsem mestu in povzročila v vseh krogih umljivo potrnost, saj je bilo ime blagopokojnega dr. Ivana Tavčarja najtesneje zvezano z imenom naše umetnosti, prosvete in naše politike. Po mestu so zavirale žalne zastave in povsod se je slišalo le popularno ime velikega pokojnika.

Dr. Ivan Tavčar se je rodil 28. avgusta 1851 v mali kmečki hiši na Visokem, študiral je gimnazijske nauke v Ljubljani in v Novem mestu, nakar se je jeseni l. 1871 vpisal kot jurist v dunajsko »almo matere« in pristopil akademskemu društvu »Slovenija«. Po dokončanih visokošolskih študijah se je posvetil odvetništvu, politiki in umetnosti.

Dr. Ivan Tavčar se je odločil za odvetniški poklic v prvi vrsti z namenom da bi svobodno in neodvisno mogel služiti slovenski domovinski stvari. Svojo prakso je pričel kot kandidat v septembru l. 1875 pri nemškem kolovodji dr. Schreyu v Ljubljani. Začetkom l. 1877 je prestopil v pisarno dr. Janeza Mencingerja v Kranju, kjer je preživel skoro štiri leta. V oktobru 1880 se je preselil v Ljubljano kot koncipient dr. Alf. Mošeta. Odvetniški izpit je položil l. 1883 pri višjem deželnem sodišču v Trstu in ne v Gradcu, kjer so ga že dobro poznali kot vneta zagovornika slovenskih pravic. Svojo pisarno je otvoril začetkom l. 1884 kot šesti slovenski odvetnik v Ljubljani.

V sedemdesetih letih, ko je stopil dr. Ivan Tavčar v realno življenje, se je nahajal slovenski narod v najžalostnejšem položaju. Avstrijska vlada je kljub novo razglašeni ustavi zatirala slovensko narodnost v vseh deželah, kjer so prebivali Slovenci. Takratni deželni predsednik na Kranjskem germanizator Widmann, deželni glavar Kaltenecker, politično uradništvo, deželni odbor in ljubljanski občinski svet — vse je bilo v nemških rokah. Tudi šolstvo so vodili Nemci, ravno tako sodnijo. Slovenskega uradovanja ni bilo. Politična preganjanja in konfiskacije slovenskih listov so bile na dnevnem redu. Vsak narodnjak, ki je bil v državni službi, je moral služiti izven meja domovine.

Takšen je bil položaj, ko so se vršile l. 1879. državnozborske volitve. Iz oportunitete je iskala avstrijska vlada stike s Slovani in tako je bil v Ljubljani izvoljen Slovenec Schneider proti renegatu Dežmanu. Prvo koncesijo je dala vlada s tem, da je imenovala goziškega slovenskega poslanca Andreja Winklerja za kranjskega deželnega predsednika. Razmere so se pričele boljati. Ljubljanski občinski svet je dobil šele l. 1882 slovensko večino in slovenskega župana Grassellija, deželni zbor pa šele poleti 1883.

V takih političnih razmerah je prišel dr. Tavčar koncem l. 1880 v Ljubljano. Dr. Tavčar je bil že tedaj priznan talent ne samo po svojem leposlovnem delu, ampak tudi po svojih po-

litičnih člankih in govorniških nastopih. Bil je idealno realen mlad mož, ki je komaj čakal, da prične z delom za svojo domovino. Zato je vsled obolnosti Josipa Jurčiča v začetku l. 1881 prevzel uredništvo »Slovenskega Naroda« in ga tudi po njegovi smrti dejansko obdržal nad poldrugo leto.

Dr. Ivan Tavčar je bil tedaj tridesetletni mož, poln svetega ognja in domovinske ljubezni. Kot novinar je imel lepo priliko udeleževati svoje ideale in to vzvišeno nalogo je vršil od tedaj neprestano dokler ga ni kruta bolezen vrgla na bolniško posteljo. Dr. Tavčarjeva zasluga je, da je prišlo po hudih bojih do jezikovnega ukaza ministra dr. Pražaka, po katerem se je uveljavila slovenščina v sodni praksi. Vdih je trd boj s sovinstičnimi Nemci in zgodovina slovenskega dela jugoslovenskega naroda bo večno beležila njegovo delo in njegove uspehe za pravice slovenskega ljudstva.

Odvetniška pisarna dr. Tavčarja je bila prava narodna pisarna. Vedno so prihajali delavci, politični in literarni, da so govorili in se posvetovali z dr. Tavčarjem. Reden gost je bil prijatelj Ivan Hribar. Dr. Tavčar je bil od l. 1884 v ljubljanskem občinskem svetu, l. 1889 pa prvič izvoljen v deželni zbor od mestne skupine Kranj — Škofja Loka. Po tem prvem desetletju njegovega javnega delovanja so sledila še tri plodonska desetletja v delu za narod, za njegove pravice in v delu na leposlovnem polju.

Komu ni znano delovanje velikega pokojnika v njegovih najlepših moških letih do osvobodjenja? Njegovo narodno delo v dunajskem državnem zboru, kot ljubljanski župan zlasti tekom svetovne vojne? Nepotrebno je naglašati njegove zasluge v zadnjih letih, ker jih pozna ves naš narod. In po osvobodjenju? Njegov kremeniti značaj mu ni dopuščal, da bi njegova stranka, za katero je žrtvoval toliko svojih moči, krenila na napačno pota. Zato je svaril razne nezadovoljce in jim kazal pravo pot tja, kamor edino vodi politika slovenskega ljudstva: poštenost, značajnost, čistost in pogled v bodočnost. Že bolan je šel kot izvoljeni narodni zastopnik v ustavotvorno skupščino ujedinjene kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, pa je moral žal ustaviti svoje delovanje...

Dr. Ivan Tavčar ni bil samo velik Slovenec, zaveden Jugosloven, ampak tudi velik Slovan, ki je posebno ljubil brate Čehoslovake. Znano je njegovo delovanje za utrditev češkoslovaških-jugoslovenskih stikov. L. 1912. se je vršil v Pragi vsesokolski zlet skupno s shodom slovanskih novinarjev in slovanskih žen. Teh slavnosti se je udeležil tudi dr. Ivan Tavčar kot ljubljanski župan skupno z dr. Trillerjem, sedanjim pokrajinskim namestnikom Iv. Hribarjem, dr. O. Rybářem in drugimi Slovenci. V Pragi so sprejeli dr. Tavčarja zelo pristržno in slovesno. Povsod so videli v njem posebej slovensko prijateljstvo, saj sta on in Iv. Hribar od nekaj delovala za bratski sporazum med Prago in Jugosloveni. In l. 1918., ko sta trpela naš in češkoslovaški narod najhujše muke, je prišel dr. Tavčar zopet v Prago k proslavi petdesetletnega jubileja Narodnega divada. Z njim so bili Iv. Hribar, dr. Ravnihar, dr. Rybář, dr. Kramer, dr. Ilesič in drugi Slovenci. Češki narod jih je sprejel nad vse slovesno in dr. Tavčar je imel v

Panteonu češkega muzeja krasen govor o jugoslovensko-češkoslovaški skupnosti.

Ko se je po češkem vzgledu ustanovil v Ljubljani Sokol, je izbralo društvo leta 1882. dr. Ivana Tavčarja za svojega starosta. Dr. Ivan Tavčar je bil takrat že znan kot odlični pisatelj, politik, očarljiv govornik in vse to je pridobilo društvu novega sijaja in velikega razmaha. Dejstvo samo, da se je dr. Tavčar v onih časih postavil na čelo slovenskemu Sokolstvu, pomeni velike zasluge za razvoj našega Sokolstva. Radi politike, ki ga je docela prevzela, je zapustil častno mesto staroste, toda njegovo zanimanje za Sokolstvo ni prenehalo. Pozneje je zopet za več let stopil na čelo ljubljanskemu Sokolu. Kot njegov starosta je predsedoval Vsesokolskemu zletu v Ljubljani, leto 1904 je položil temelj sokolski zvezi. Plemenitost srca, ki ne pozna sovraštva in ki tudi v svojem nasprotniku vidi usmiljenja vrednega človeka, mehka duša, ki kljub varovanju svojih načel prizanaša in odpušča. To je bila poleg lastnosti, ki so potrebne vsakemu Sokolu ena najlepših velikega pokojnika.

Dr. Ivan Tavčar je bil najmarkantnejša oseba v našem političnem življenju. Kaj je bil pravzaprav on naši politični javnosti, bo mogoče primerno oceniti bodočnost. Kot dolgoletni politični voditelj, si je pridobil vsestransko zaupanje svojih somišljenikov, pri svojih političnih nasprotnikih pa globoko spoštovanje. Imel je sicer politične nasprotnike, toda nobenega sovražnika. Bil je nesebičen in dalekoviden politik, ter si je ohranil vedno čiste roke. Nobenega madeža ni na njegovem značaju. Deloval je vsestransko v politiki, v novinarstvu, ter je eden naših najboljših pisateljev. Skrbel pa je tudi za preprosto ljudstvo, ki mu je posvetil svoj »Slovenski pravnik«. Kadar je šlo za našo narodno stvar, je bil neizprosno branitelj narodnih pravic. Deloval in podpiral je tudi vsa narodna društva. Bil je mož z zlatim srcem, podpiral je velikodušno dijake, deležni pa so bili njegove podpore tudi taki, ki niso bili njegovega političnega naziranja. Dr. Ivan Tavčar je bil značaj v vsakem oziru in kot tak ostane v spominu kot ena najpopularnejših osebnosti v Sloveniji.

Dr. Ivan Tavčar je bil od Jurčičevih časov pa skoraj do zadnjega duša in srce »Slovenskega Naroda«, ki vsebuje vse podatke o ogromnem delu, ki ga je nesebično storil dr. Tavčar vso dolgo dobo za našo kulturo, narodno zavednost, politično in gospodarsko osamosvojitve. Dr. Tavčar je bil odlični novinar, katerega članki so bili vedno na višini. Njegove polemike so bile vzorne glede duhovitosti in tudi glede objektivnosti. Deloval pa je tudi neumorno kot predsednik in odbornik najvažnejših kulturnih društev, tako je bil na pr. predsednik dramatičnega društva, načelnik gledališke intendance, predsednik »Slovenske Matice«, Družbe sv. Cirila in Metoda itd. itd. Povsod je resnično delal, žrtvoval svoj čas, talent in svoj denar. Vrhutega je bil dolga desetletja deželni in državni poslanec te od leta 1884. do 1921. ljubljanski občinski svetovalec, podžupan in župan. Le njegova ogromna energija in vztrajnost je mogla premagovati tako univerzalno narodno delo.

Ko so se leta 1903 otreli Srbi avstrijskega skrbstva in je zasedel srbski prestol kralj Peter Karadjordjevič, se je postavil dr. Ivan Tavčar odločno na stran jugoslovenske ideje. »Slovenski Narod«, katerega duša je bil pokojnik je najel v Beogradu svojega stalnega dopisnika, obenem pa je otvoril stalno rubriko »Jugoslovenske vesti«, ki so imele namen seznanjati slovensko javnost s kulturnimi in političnimi dogodki na slovanskem jugu in jo polagoma dovesti do prepričanja, da smo vsi, ki prebivamo od Triglava do Balkana v bistvu eno in da zato spadamo pod en krov. Klerikalni in nemški listi so napadali »Slovenski Narod« in mu očitali veleizdajalstvo. Toda dr. Ivan Tavčar ni poslušal teh glasov. Po osvobodjenju, ko so nekateri naši politiki deloma iz neorijentiranosti, deloma iz drugih piškavih razlogov, omahovali, je izjavil dr. Tavčar, da mora »Slovenski Narod« vztrajati absolutno na programu narodnega in državnega edinstva pod žezlom dinastije Karadjordjevičev, kar mora biti vogelni kamen naše politike.

Dr. Ivan Tavčar se ni uveljavil samo kot politik, ampak tudi kot pisatelj. Bil je predvsem liriki, četudi ni pisal verzov. Vsi njegovi spisi so čist izliv njegovega temperamenta in čustvovanja.

Tavčarjevi romantiki se je pridružil tudi realističen moment realnega pokrajinskega ozadja pisateljevih rodni krajev in njihovih ljudi: »Ivan Savelj«, »Med gorami«, »Šarevčeva sliva«. Ena najlepših novel je slika iz verskih bojev v loških hribih: Vita vitae meae. Prav tako tudi novela v obliki kronike »Grajski pisar«. V noveli: »Ivan Solince« se kaže satirična nram Tavčarjeva, ki se je prav razvila v sodobnem romanu: »Mrtva srca«. Zlasti pa v satirični utopiji: »4000« in v obširnem zgodovinskem romanu: »Izza kongresa«. Sam Cankar je občudoval Tavčarjev krepki klasičen slog. Žal, da je Tavčarja motilo pri ustvarjanju velikih del njegovo vsestransko dnevno delo. V dr. Tavčarju je vedno prevladoval umetnik, ki je živel z vso silo v njem. V nasprotju s starimi romantiki in modernimi novoromantiki pa Tavčarja odlikuje vedno prozorna jasnost in ga dviga njegova čudovita stvarnost, izogibajoča se vsake sentimentalnosti. Med najlepše njegove spise je treba šteti: »Cvetje v jeseni« in »Visoško kroniko«. Dr. Tavčarjevo ime ostane zapisano v zgodovini našega slovstva z zlatimi črkami.

Umrl je mož, prežet globoke ljubezni do naše lepe domovine. Od svoje mladosti naprej je učil narod in ga vodil ter skrbel za njegovo blagostanje. Nihče od nas naj ne pozabi njegovih besed, da je najsladkejša ljubezen tista prva, komaj vznemljena mlada ljubezen do domovine...

Umrl je mož, ki je vse svoje življenje delal za napredek in svobodo svojega naroda. Nad njegovim grobom plačje Modrice, zdihuje Slovenija, žaluje ves jugoslovenski in slovanski svet. Šel je, nam pa je zapustil dragocene sado-ve svojega velikega duha, svojega blagega srca, do katerih je tudi zakon narave brez moči in v katerih bo pokojnik živel med nami večno.

Večna slava njegovemu imenu!

† Dr. Alojzij Rašin.

Praga, 18. februara. (Izv.) Finančni minister dr. Alojzij Rašin je danes ob 12.45 umrl.

Njegovi zadnji trenutki.

Praga, 19. febr. Izšle so posebne izdaje dnevnika, ki opisujejo poslednje trenutke finančnega ministra. Dr. Rašin se je do zadnjega trenutka razgovarjal z navzočimi o javnih političnih zadevah. Govoril je tiho, pretrgano. Akoravno je utripanje srca pojenjevalo, se ga je vedno lahko razumelo. Dejal je med drugim:

»Pred vsem se zahvaljujem svojim sodelavcem v odboru petorice (petke)... Dobri so to ljudje... Vem, da me imajo zelo radi...«

Prof. dr. Sedlička se je sklonil k njemu in mu rekel: »Čeprav so vaši nasprotniki!...«

Dr. Rašin pa je nadaljeval: »Želim dobro republiko, ker le tako obvarujemo nje obstoj... Oni, ki nosijo odgovornost za nje blagobitje, morajo brezobzirno govoriti resnico... Pa bil sem optimist... Radi tega sem moral zamolčati resnico, ker je narod ne more trpeti... Če pa čakam na pravi trenutek, tedaj, tedaj... lahko povemo resnico brez obzira...«

Po teh besedah je dr. Rašin izdihnil. Njegovo trpljenje je trajalo poldrugi mesec.

Praga, 19. febr. (K) Včeraj popoldne je bila izredna seja ministrskega sveta, na kateri je notranji minister Malypetr kot zastopnik predsednika vlade imel topel posmrtni govor za pokojnega finančnega ministra dr. Rašina. Ministrski svet je soglasno sklenil, da se pogreb vrši na državne stroške. Pogreb bo v sredo, 21. t. m. ob 2. uri popoldne. Zdravniki so ugotovili, da je bil neposredni vzrok smrti dr. Rašina otrpnenje srca.

»Umrl je mož...«

Prvega finančnega ministra bratske republike ni več med živimi... Idealistu povojno Nemčijo, dr. Rathenau-u, je sledil češki realista dr. Alojzij Rašin. Revolverska krogla pokvarjenega in z anarhističnimi idejami prepojenega mladeniča je ubila dragoceno življenje moža, ki je pač vse svoje duševne zmožnosti in fizične sile stavil svoji domovini na razpolago. Dr. Rašin je bil redek primer delavnega človeka. Takrat, ko je bilvi režim vrgel znane češke »omladince« v ječo in ko je bilo število prepišanih vernikov v končno osvobodjenje izpod črne orla še razmeroma majhno, je dr. Rašin — v ječi — dnevno bistril svoj um s šahranjem, poleg tega pa je študiral z vso vno narodno-ekonomsko vprašanja, razmišljal, pisal in izdeloval načrte. Pripravil je na veliki dan likvidacije trilega carstva. Kakor Masaryk, tako je tudi dr. Rašin stopil na čelo mlade republike: ne s frazami o narodni svobodi, marveč z detaljnimi načrti in s krepko voljo, postaviti to novo držav-

no tvorbo na solidne, granitne temelje splošnega blagostanja.

Rojen 18. oktobra 1867 kot sin preproste posestnika in obrtnika v Nehanicih, se je napotil po dovršenih študijah v Prago in se vpisal na Juristični fakulteti. L. 1891. je promoviral za doktorja prava. V tisti dobi je vzvalovilo gibanje »omladincev«, med katerimi je bil tudi dr. Rašin. Pokretače je policija pod pretrgano antiradikalnega delovanja pozaprla. Dr. Rašinu so prisodili dve leti težke ječe ter mu odvzeli doktorsko diplomu. Toda njegov značaj se je med stenami ječe še bolj izkristaliziral: v njej so zazoreli njegovi občudovanja vredni načrti... Po prestani »kazni« si je zopet priboril doktorski naslov. Korakal je v prvih vrstah takratne mladočeste stranke.

Njegovo pisateljsko udejstvo je obsegalo raznovrstna polja sodobne juridično-znanstvene, gospodarske in socialno-politične literature. Leta 1911. je bil izvoljen za narodnega poslanca. Delil je politično ideologijo dr. Kramfajla. Leta 1915. sta bila oba aretirana in radi vseslovenskega mišljenja l. 1916. pred vojaškim sodiščem obsojena na smrt...

Obsojda se iz umljivih razlogov ni izvršila. Avstro-Ogrska je že takrat trepetala pred slovensko idejo. Obsojenca sta pomiloščena na dosmrtno ječo. L. 1917. je prišla amnestija in jima vrnila svobodo. Dr. Rašin se je vrnil nato v Prago in začel aktivno sodelovati v političnem življenju. Ob prevratu je bil član Narodnega odbora, ki je proglasil svobodno Českoslovaško republiko. Kot član Narodnega shromaždenja je bil imenovan kot finančni minister prvega kabineta, ki ga je bil sestavljal njegov soprotnik dr. Kramfajl. Ministrstvo je do 8. julija 1919. V tej kratki dobi je izvršil ogromno delo: uredil je kaotično gospodarsko in finančno stanje ter udaril zdrave temelje češki plačilni vrednosti. Bil je nenavaden finančni talent, njegovo avtoriteto je priznavala vsa gospodarska veda povojne Evrope. V času ponovne krize — 7. sept. 1922 — so ga ponovno pozvali v vlado, da ji svetuje v finančnih in gospodarskih vprašanjih. Sredi neumnega dela ga je zločinska roka iztrgala svoji domovini in poldrugi mesec je eden izmed največjih sinov bratske republike izdihnil svojo blago dušo.

Dr. Rašina ni več, ostala pa so njegova dela, njegov spomin. Vsi, ki se danes ukvarjajo s politiko, naj bi iskali svoj vzor v pokojniku, katerega neumorni delavnosti se ima zahvaljevati 12 milijonov ljudi za svoje gospodarsko blagostanje. Dr. Rašin si je postavil slajen spomenik. V tem trenutku, ko je zlata Praga odeta v žalno obleko, ko stoji ves češkoslovaški narod s trpkim čuvstvom ob krsti svojega vernega sina, se tudi Slovenci, Hrvači in Srbi pridružimo s srčnim sočutjem. Slava dr. Rašinu, soustanovitelju češkoslovaške neodvisnosti!

ČEŠKOSLOVAŠKO - MADŽARSKA TRGOVINSKA POGODBA.

Praga, 19. febr. (Z) Pogajanja med Českoslovaško in Madžarsko se nadaljujejo 20. t. m. Na obeh straneh se je sklenilo, da se ima nova trgovinska pogodba smatrati kot celota in da se ima zaradi tega tudi v celoti sprejeti ali odkloniti.

KONFERENCA ZA DELAVSKO ZAVAROVANJE.

Dunaj, 19. febr. (Z) Jutri se sestane tukaj posebna konferenca, ki se bo bavila z zavarovanjem delavcev. Na povabilo avstrijske vlade bo tudi naše ministrstvo za socialno politiko poslalo svojega zastopnika na to konferenco.

Iz prosvetnega življenja.

— Ljubljanska drama. — Anton Medved: Za pravdo in srce. Ponovitve je prinesla izboljšanje: sigurnost je bila večja in skupnost izrazitejša. Gledališki list navaja l. 1575. kot letnico hrvaško-slovenskega upora, kar je gotovo pomotoma. Z razbičenjem glavnice kmečke vojske pod poveljstvom Matije Gubca 9. februara 1573 pri Stubiških toplicah in temu porazu sledi tragediji v Zagrebu, kjer sta umrli mučeniške smrti »kmečki kralji« in Ivan Posaec, je bil upor povsem zdušen. Tretil kolovodja Ivan Mogalč je pri usodni bitki ostal na bojišču. Medved tudi ni posebej navedel v l. 1907 izdani svojih tragedijh imen sedmih kmetov, med katerimi so zgodovinske osebe kot je Pavel Sterc, kovač in puntarski vodja štajerskih kmetov v dolini Bistrice. — Pesnik znane puntarske pesmi: »Le vkup, le vkup uboga gmalina, le po prosti Medvedovi ustvaritvi slepec Grojan. Kos je »Kacijanar« nekaj vzorec za šolsko-vzorno slovensko zgodovinsko dramo, je tragedija »Za pravdo in srce« prvi smešljivi poskus postaviti na naš odru večje historijske skupine. Berba velja bolj pravdi kot srcu, glavni »junak« igre je ljudstvo in manj lirske komaj verjeten srčni roman — Zanimaj je zlasti Džima. Ustvarjen je bil kot sarkastično-zlobovni intrigant, pasje ponižen pred gospodo, surovov oblasten nad podložniki. Z redko igralsko doslednostjo je g. Skrbinek Brazil vse variante tega sicer zelo občalnega tipa. Temen možič glas in samozavestni nastop: Kristof Ložan-Terčič. Slednji ima pri vseh svojih vlogah neko gentlemansko potezo. Njegov glas je globok in zveni iz notranjosti, zato je vselej verjeten. Vnapij vidim je tuj. — Ze v tragediji je Ivan K. Valvazor, ponosni graščak na Turnu in v Krškem šibko karakteriziran. Mesto obolega plemenitaka, krutega zmagovalca in voljaka kot ga opisujejo viri — popustljiv kavalir. Pri uprizoritvi je podoba uskoškega bovalnika še bolj obledela. V celoti na se

je opazil trud in prav vestno naštudiranje. Igra bo v tej popravljeni obliki ohranjena našemu odru. — Nedelja. Popoldanska predstava Lilien. Praznina. Tudi v parterju. Tudi na odru. Kje so mladinske igre? — Polno malečkov se gnete po posameznih prostorih: na odru nedeljske igranje »Lilien«, zgodba malce nenavadne barabe. — Žargon. Divje ljubezenske zgodbe. Poskusni umor. Mrlič. O — stvar ima svoje čudovitosti in globoke plasti Lilien: žrtve svojega trmastega srca, nekaj umetnika, nekaj aristokrata. Nenavadno razdvojen, klasično trmast. Lahkomisljen do skrajnosti: nekaj umetnika, nekaj aristokrata. Njegova žena je pretresljiva podoba proletarske žene. Na zunaj je ni skoro videti ne sišati. Njena beseda je kot krik, ljubezen dejanje, njena bolest globoka in resnična. In Rogozov Tičen! Enook, s črkami v ustih, s harmoniko v rokah: zločinski klinik. In ta ne naveden zaključek, ki dvigne celo stvar v višino umetniške. Da, da... Stvar je brez dvoma zanimiva. V težkih, kričavih pasteh barvano življenje Rdeč plakat z grozno vsebino. Toda v nedeljo popoldne — mesto kake mladinske predstave? — Igra so podčrtavali po njeni vranji plati. O. Peček je prav zanimiv, realističen Lilien, ga. Wintrova je našla v tej vlogi svoje najgostejše tone itd. Če se je oder sam dolgočasil — razumem. Tudi razumem, zakaj se je nedeljski »narod« v parterju spogledaval ali mugal... Človeka ne vodi do teh besed ozkostranost. Toda mlado oko vidi samo nož in pištolo: tragične rekvizite, ostalo izgine. Zato raje nič kot to.

— Ljubljanska opera. D. Albertova muzikalna drama »Ničava« se tudi pri nadaljnjih predstavah veseli polne hiše in topelega priznanja publike. V petek zvečer se je g. Katnerjeva v vlogi Marto nekoliko bolj razvnela in tudi g. Čvečič se je v svojo vlogo (Sebastiano) precej uživel. V duetu z njegovo držanja sta bila prav dobra. Lepo je pel g. Banovec (Nando) v predigri, g. Zupan je med predstavo ohreplil. Orkester — kot ponavadi — izvrsten. Matičič vodi ves glasbeni aparat zanesljivo in temperament-

Najnovejša poročila.

Pred izvedbo rapalske pogodbe.

Rim, 19. febr. (B) Kralj Viktor je včeraj podpisal konvencije, ki so bile sklenjene v S. Margheriti in ki sta jih sprejela zbornica in senat. Danes izide kraljev dekret o ratifikaciji, ki se objavi v uradnem listu. Izmenjava ratifikacij se izvrši jutri, v torek, med ministrskim predsednikom Mussolinijem in poslanikom Antonijevićem. — V roku petih dni po ratifikaciji se ima se-

staviti paritetna komisija, v roku nadaljnjih desetih dni pa se ima izprazniti Sušak. Italijanski politični krogi menijo, da je ta rok prekratek.

Beograd, 19. febr. (B) Poljedelsko ministrstvo je ukrenilo vse potrebno, da se pomaga kmetom v tretji zoni po umakniti Italijanov. Ministrstvo skrbi tudi za to, da se zopet zaposlijo bivši državni nameščenci.

Volilne priprave.

Beograd, 19. (B) Danes in jutri se potrdi sledeče kandidatne liste v Beogradu: radikalna z nosilcem liste Nikolo Pašićem, demokratska Ljube Davidovića, naprednjakov Vlade Garašanina, socialistična Nedeljka Košanina, republikanska Ljube Stojanovića, delavsko - komunistična Mihajla Todorovića, protičevska Stojana Protiča in kandidatna lista najemnikov z nosilcem Svetozarjem Grebencem. Kakor se vidi, je bilo doslej vloženih v Beogradu osem kandidatnih list.

Beograd, 19. febr. (B) Danes sta imela radikalni in demokratski klub seji, na katerih so bile odobrene pojedine kandidature za volitve v narodno skupščino.

Zagreb, 19. febr. (Z) Kakor se doznava je del zajedničarjev v Zagrebu v zvezi s »Tribunaši« poslal dr. Ante Trumbiću brzojavko, v kateri mu ponuja mesto nosilca njihove kandidatne liste v Zagrebu. Dr. Trumbić pa je to kandidaturo odklonil. Doznava se

nadalje, da bivša demokratska poslanca dr. Grgur Angelić in Pavle Angelić tokrat ne bosta kandidirala. Kandidaturi na demokratski listi se je odrekal tudi Pavle Jurišić, častni predsednik oblastne organizacije Orjune v Novem Sadu.

Zagreb, 19. febr. (Z) Na plenarni seji odbora zagrebske krajevene organizacije demokratske stranke je bil v soboto za nosilca demokratske liste v Zagrebu določen dr. Lujo Vojnović, za kandidata v prvem okraju Radoslav Modec in za njegovega namestnika dr. Ljubo Tomašić, v drugem okraju pa dr. Ivan Jurišić in za njegovega namestnika Simo Dokmanović. V petek je bila sodišču v Požegi predložena demokratska kandidatna lista, čije nosilec je bivši minister Svetozar Pribičević.

Beograd, 19. febr. (B) V splitskem okrožju je bil izvoljen za nosilca zemljoradniške kandidatne liste bivši poslanec Mihajlo Avramović.

Konferenca o južni železnici.

Rim, 19. febr. (Z) V področju konference za ureditev vprašanja južne železnice so se ustanovile tri komisije. Od časa do časa bodo pozvani strokovnjaki posameznih interesiranih držav, da podajo svoje mnenje o posrednih vprašanjih. Posamezne države se niso zavzele končnodelavnega stališča, toda misli se že danes, da se njihova naziranja ne bodo strinjala s sklepi komisij. To vprašanje najbolj zanima

Avstrijo in Madžarsko, ker zahteva Italija, da plačata obe državi anuitete, in razlaga mirovno pogodbo zelo subjektivno. Ako v tem vprašanju ne pride do sporazuma med posameznimi državami, se bodo morale v zmislu določb mirovne pogodbe zateči k arbitraži. Več kot gotovo je, da rimska konferenca o južni železnici ne bo izpadla dobro za Avstrijo in Madžarsko.

Nemčija se pripravlja na vojno?

Pariz, 19. febr. (K) »Opinion« piše, da se Nemčija baje pripravlja na vojno. Zagotavlja, da je francoski generalni štab pred kratkim zvedel, da se v švicarskih in holandskih tvornicah, pri katerih je udeležena nemška težka industrija, izdelujejo stroji za nemške tvornice min, ki so vsled mirovne pogodbe ustavile obrat. V Nemčiji so baje začeli izdelovati nov strupeni plin, proti kateremu ne pomaga nobena plinska maska. Novi radio-električni aparati proizvajajo smrtonosne žarke. Francoski generalni štab se trudi, da bi o teh poskusih izvedel kaj natančnejšega.

Pariz, 19. febr. (K) V francoskih parlamentarnih krogih se opažajo že več dni precejšnji pomisleki, da za zaradi sedanjega stanja ustave zavezniške kontrolne komisije svoje delovanje v Nemčiji. Pravijo, da mora čeprav se ne sme verjeti govoricam o vojnih pripravah Nemčije, vseeno ostati pri kontroli nemških tvornic, ki so ustavile izdelovanje vojnega materiala. Dasi se tem govoricam ne more verjeti, jih je treba vendarle omeniti, ker verujejo vanje parlamentarni krogi na Francoskem in so povzročile resno vznemirjenje.

ARETIRAN KOMUNISTIČNI AGITATOR.

Skopje, 19. febr. (Z) Snoči je bil prijet v vlaku, ki je vozil iz Skoplja v Veles, komunistični agitator, ki je hodil iz vagona v vagon in delil komunistične brošure in liste ter agitiral za komuniste. Pri njem so našli pismo, ki ga je

prejel z Dunaja in v katerem so se nahajala navodila za komunistično agitacijo v Južni Srbiji. V sled tega pisma so kompromitirane razne osebe, ki so že sedaj bile osumljene. Prijeti agitator se piše Lazar Bogdanović in je trgovec iz Velesa. V zvezi s to zadevo pričakujejo še druge aretacije.

Dinarska spekulacija.

Beograd, 19. febr. (Z) Preiskava, ki se vodi v Zagrebu v stvari poloma tržaške tvrdke Hacker & Co., ima dobre uspehe. Finančni minister želi, da se ne objavi potek preiskave, dokler ni zbrano vse gradivo o trgovanju zagrebskih bank z dinarji. Zanimivo je, da so se poslovanja s to trž. tvrdko udeleževali razen velikih bank in njenih ravnateljev tudi razni bančni uradniki ki so vlagali milijonske zneske. Samo ena zagrebska banka je udeležena s 15 milijonov dinarjev pri trgovanju z našo valuto v zvezi s tvrdko Hacker & Co.

Naši odnošaji z Avstrijo.

Beograd, 19. febr. (Z) Program o prihodu avstrijske delegacije z zveznim kancelarjem dr. Seipom na čelu se objavi kasneje. Kolikor je doslej znano, odpotuje dr. Seipel s svojimi spremljevalci z Dunaja jutri in dospe v Beograd v sredo zvečer. Za sprejem avstrijske delegacije in za politične konference z zastopniki obeh držav je zunanji minister dr. Ninčić, ki je včeraj zopet nastopil svoje mesto, že ukrenil vse potrebno. V to svrhu je snoči povabil v svoj kabinet zastopnike raznih ministrstev, ki so zainteresirani na ureditvi naših odnošajev do Avstrije, in je z njimi določil program razprav. Zastopana so bila ministrstva za finance, za trgovino in industrijo, za promet in za pravosodje. Do prihoda avstrijskih gostov se vrši v zunanjem ministrstvu še nekaj konferenc, na katerih se bo definitivno določilo stališče, ki naj ga zavzamejo zastopniki naše vlade v posrednih vprašanjih. O bivanju kancelarja dr. Seipla v Beogradu se ni določil natančni program. Doslej se je določilo, da priredi ministrski predsednik Pašić na čast kancelarju dr. Seiplu in njegovim spremljevalcem svečan obred, zunanji minister dr. Ninčić pa intimno večerjo v svojem stanovanju. Najbrže bo tudi kralj Aleksander povabil avstrijsko delegacijo na dvor. Dr. Seipel in avstrijski delegati bodo za bivanja v Beogradu gostje naše vlade. Zanje je v hotelu »Srpski Kralj« rezervirana cela vrsta sob.

DOLOČITEV STALNE MEJE MED NAŠO KRALJEVINO IN ALBANJO.

Beograd, 19. febr. (Z) Veleposlaniška konferenca v Parizu je sprejela skupni predlog naše in albanske vlade o odpravitvi nevtralne zone in o določitvi stalne meje med obema državama. Konferenca je obenem dovolila, da se ta nova meja takoj določi in da naša, oziroma albanska četa zasede vsaki državi pripadajoči del nevtralnega pasu. Nova meja bo potekala od Skadrskega jezera do vasi Koraja v okrožju Tetova. Naše in tiranske čete so že dobile nalogo, da zasedejo ozemlje nevtralne zone.

FRANCOSKO-RUSKO-JAPONSKA ZVEZA?

Berlin, 19. febr. (K) V tukajšnjih diplomatskih krogih pripisujejo velik pomen posetu zastopnika sovjetske vlade v Tokiju. Po vestih, ki so jih prejeli tukajšnji diplomatski krogi, je prišlo pri tem obisku do gotovih dogovorov med Rusijo in Japonsko. Smatra se, da je pri tem rusko-japonskem zbližanju udeležena tudi Francija in da je ta akcija posledica zbližanja med Francijo in Rusijo, ki se je začelo v Lausanni. Po mnenju tukajšnjih diplomatov zasleduje Francija, medtem ko nastopa proti Nemčiji, politiko, čije ost je hkrati naperjena proti Angliji. Zdi se, da hoče udeležiti svoje kapitalno-politične načrte in stvoriti skupino veleisl, obstoječo iz Francije, Rusije in Japonske. Kasneje bi morda k tej zvezi pristopila tudi Nemčija, s čemer bi bila kontinentalna zveza proti Angliji gotova.

VELIK POŽAR V UMOLNOLNICI

New York, 19. febr. (K) V tukajšnji umolbolnici, v kateri se nahaja 7000 bolnikov, je včeraj izbruhnil požar, ki je zahteval 25 žrtev, 22 bolnikov in tri strežnice.

DANAŠNJE PRIREDITVE V Ljubljani:

Drama: zaprto.
Opera: »Lakme«. Gostovanje gospe Vesel-Pola iz Zagreba. Red E.
Kino Matica: »Človek s pol tale-som«.
Kino Tivoli: »Skrivnost na Morto-novem dvoru«.
Kino Ideal: »Ne igray se z ognjem«.

Nočna lekarniška služba v Ljubljani
Tekoči teden: lekarna Piccoli na Dunajski cesti in Bakardž na Karlovaški cesti.

Ne pozabite Jugoslovenske Matice!

Narodno radikalna lista za mariborsko-celjski volilni okraj.

Lista kot zadnja vložena in priznana.
Navdušenje našega ljudstva za listo veliko.
Nasprotniki, zlasti demokratije, razočarani in poparjeni.

Maribor, 19. febr.

Vkljub strašni protiahtilnosti in nečutenim intrigam, ki so jih uprizarjali zlasti demokratije s svojo maloštevilno klico, je naš zaupniški zbor sestavljen svojo kandidatsko listo, in jo danes vložil pri okrožnem sodišču v Mariboru. Lista je bila za zahtevo zaupniškega zbora vložena kot zadnja in je bila po sodišču brezhibnosti priznana.

Prinašamo listo, ki je sama na sebi zgovorna priča, da je naša stranka, vključno s kratkemu svojem obstoju v Sloveniji združila v svojih vrstah, odgovarjajoč, njenemu programu vse stave in plasti našega naroda in postavila kot svoje kandidate može, na katere lahko s ponosom pokaže, može, ki so bili vedno dobri vodniki svojemu ljudstvu, ki jih sedaj poziva, da zastopajo koristi našega ljudstva pod in v okrilju največje stranke v državi.

Nosilec liste je sedanji finančni minister:

dr. MILAN STOJADINOVIC,

mož svetovne naobrazbe, krepkega značaja, neupogljive volje in izredne delavnosti. V največji dobi, ko je demokratiki minister Kumanudi in njegov pomočnik, znan Plavšić metal zlato z lopatami iz državnih blagaj, da ustanovi lažnivi in umetni kurz našemu denarju, je Stojadinović pod najtežjimi okolnostmi ustavil pogubonosno demokratsko politiko in prevzel nase težko odgovornost finančnega ministra, ter neupogljivo uvedel ono finančno politiko, ki je za naš narod potrebna in ki edina more rešiti državo, trgovino in industrijo, uradništvo in pridnega delavca popolnega propada. S tem si je pridobil neveljavih zaslug in popularnost našega naroda, naš volilni okraj pa, katerega je g. minister, ki goli velike simpatije do našega ljudstva sprejel kot svoj volilni okraj — ima v njem garancijo, da bo zastopani poleg svojih zastopnikov, izvoljenih v mariborsko-celjskem okrožju tako, kakor zahteva to program naše edine res ljudske stranke in da bo prišel do veljave in svojih pravic tako uradnik kakor delavec, kmet kakor trgovec. Konsolidirati naše prilike, je glavna zadača, da pridemo zopet do smotrenega gospodarskega dela.

Delavcu svoje pravice in kruha, kmetu svojo zemljo in strojev, poceni kruha našemu narodu — to je naše geslo!

Naša stranka je v očigledu po srezi razdeljenega voljnega reda, da zbere in utrdi svoje pozicije, vezala po večini

dva sreza v eno celoto ter porazdelila kandidate kakor so to zahtevali sreški zbori in pa glavni strankin zbor.

Naše kandidature so sledeče:

Za volilna sreza Brežice in Kozje, Šmarje, Rogatec:
 kot nosilec: Blaž Zupanc, brivec v Laškem;
 kot namestnik: Franjo Kopina, predsednik okr. organizacije invalidov v Mariboru.

Za volilna sreza: Celje in Konjice:
 kot nosilec: Ivan Sretenović, posestnik v Rogaški Slatini;
 kot namestnik: Karel Jezernik, stavbenik in posestnik v Celju.

Za volilna sreza Murska Soba in Dolnja Lendava:
 kot nosilec: Josip Benko, trgovec in hotelier v Murski Sobi.
 kot namestnik: Ivan Vogler, veleposestnik v Petanjcih;

Za volilna sreza Laško in Slovenji Gradec:
 kot nosilec: Miha Koren, bivši državni poslanec v Petrovcih;
 kot namestnik: Ivan Zavolavšek, urar, Trbovlje 1, Loka 28.

Za volilna sreza Ljutomer, Maribor levi breg:
 kot nosilec: dr. Janko Dernovšek, primarij in vodja bolnice v Mariboru;
 kot namestnik: Filip Jurkovič, kmetovalec v Gornji Radgoni;

Za volilna sreza: Maribor desni breg in Prevalje:
 kot nosilec liste: Jože Nachtigal, železničar, Studenci pri Mariboru;
 kot namestnik: Ferdo Krois, čevljar v Pobrežju pri Mariboru;

Za volilni okraj Mozirje:
 kot nosilec: dr. Leopold Lenard, duhovnik in pisatelj v Beogradu;
 kot namestnik: Josip Borlak ml., lesni trgovec in posestnik v Celju;

Za volilna sreza Ormož in Ptuj:
 kot nosilec: Franc Verlič, viničar in kočar v Sv. Petru pri Mariboru;
 kot namestnik: Konrad Breznik, invalid v Mariboru.

To naša lista, s katero stopamo pred naše ljudstvo. Vsi stanovalci, od našega kmeta do delavca, od invalida do kočarja, uradnika do duhovnika — nepolitika in trgovca vsebude, zato tudi vemo, da bo zmagovito nastopila in odnesla ono zmagajo, ki ji po nje veličini in odličnosti tudi gre!

Za kruh in dobrobit našega ljudstva gremo v boj; za boljšo bodočnost našega kmeta in delavca, za življenjski obstoj našega naroda!

S to listo pa smo stopili med narod, ki ga bomo učvrstili v idejah in načelih naše stranke ter ga zbrali pod zastavo Narodne radikalne stranke!

FRANCIJA.

— Francoski komentarji k govoru Bonar Lawa. Iz Pariza poročajo: Listi povdarjajo, da je govor angleškega ministrskega predsednika vendarle premalo jasen, da bi se iz njega moglo sklepati v koliko da vpošteva situacijo, v katero je zabredla Francija po mirovnem sklepu vsled nemške krivde. »Petit Parisien« piše, da se Bonar Law sigurno boji finančne katastrofe, ki bi jo mogla povzročiti francoska zmaga nad nemškim odporom. Francija more na to podati le en odgovor: sedaj je odvisno od Anglije, da onemogoči ta odpor. Njeno mesto je na strani Francije. »Journal des Debats« se čudi, da morejo politiki, ki so poznavali in priljubljeni Francije, govoriti tako, kakor da ne bi poznali francoske psihologije. To delstvo je važno tembolj, ker se javno mnenje Anglije vedno bolj pridružuje francoskemu stališču. »Gaulois« in nekateri drugi listi pišejo, da se Francija boji samo okrepitve Nemčije, ki neče izvršiti določil pogodbe, katero je zatajila takoj po podpisu. »Figaro« se sklicuje na brzojavko »Times«-ovega dopisnika v Washingtonu, češ, da je francoska stvar v zadnjih 14 dnevih zabeležila več vidnih uspehov. Amerika je prepričana, da mora Nemčija plačati. Ta analiza ameriškega mnenja, pravi »Figaro«, nas potrjuje v upanju, ki ga stavimo v pravico naše akcije in njenih posrečenih konsekvenc.

IZVLEČEK IZ STATUTOV NARODNE RADIKALNE STRANKE.

Člen 4. Član Narodne radikalne stranke more biti vsakdo, ki uživa vse državljanske pravice, ko sprejme program stranke in izjavi najbližji organizaciji stranke, da se hoče podvreči strankini disciplini in delovati za razširjenje in ostanje strankinih načel, in ko se izvrši njegov sprejem v stranko.

Člen 7. Vsi člani stranke imajo enake pravice in dolžnosti.

Člen 8. Vsak član stranke je dolžan glasovati pri vseh volitvah za kandidate, ki jih postavi stranka, in brezpogojno se pokoriti odlokom strankinih organizacij, ki se ustanove na osnovi teh statuten.

Člen 9. Vsak član stranke je moralno odgovoren za svoja dela. Poedini člani stranke ne morejo ničesar ukretniti v imenu stranke brez pooblastila strankinih organizacij, v imenu kojih bodo delovali.

Člen 10. Člani stranke, ki bi delovali proti interesu stranke ali drugače grešili s svojim postopanjem proti disciplini stranke ali škodovali nje ugledu, kaznujejo se s pismenim ukorom ali izključitvijo iz stranke po predhodnem pismenem za-

Dnevne novosti.

— Minister dr. Niko Župančič je v nedeljo dne 18. t. m. zvečer odpotoval v Črnomelj, kjer je prisotvoval konferenci kraljevnega odbora Narodne radikalne stranke. Včeraj se je vrnil g. minister v Ljubljano, kjer sprejema stranke v vladni palači od 9. ure naprej.

— Glavni volilni odbor NRS za mariborsko oblast in sreška odbora za levi in desni breg imajo skupno sejo v Mariboru, Vrazova ulica 3, III. — Sodiščeniki in prijatelji stranke naj se v vseh zadevah obrnejo ustmeno ali pismeno na ta naslov. Tam se sprejemajo tudi prijave za vstop v stranko.

— Dvorni ples. V nedeljo zvečer se je vršil drugi dvorni ples, katerega se je udeležilo okrog 700 najuglednejših beograjskih meščanov.

— Preiskava zaradi napada na Cirilovo tiskarno se nadaljuje. Kakor poroča včerajšnja »Straža« po podatkih policijske komisarijata, so bile v nedeljo radi suma udeležbe na ponočni akciji aretirane in odvedene v preiskovalni zapor nastopne osebe: Albert Vedernjak, inženjer in referent okrožnega agrarnega urada (kakor se je »Straža« informirala, je bil on izdelal načrt za napad), Ivan Škrjanc, revident južne železnice, Ljotze Strašnik, faktor Mariborske tiskarne, Peter Jurkovič, črkostavec, Anton Jurkovič, zasebni uradnik, Juro Jurkovič, trgovec, železniška uradnika Zmagoslav Hren in Mile Sertič, zasebna uradnika Emil Kohal in Josip Stiplovec ter črkoslikar Adolf Ozgrice. Razen tega je bil v Celju aretiran trgovski pomočnik Jakob Pavlič. Preiskavo vodi sodnik Albert Kramer. Včeraj opoldne je bil stavec Mariborske tiskarne Kinkelo po deveturnem preiskovalnem zaporu izpuščen na svobodo vsled pomanjkanja dokazov.

— »Orjuna« o primorskem plesu. Zadnja »Orjuna« govori o hredentizmu primorskih dijakov in o nečistem skandalu, da je na plesu primorskih akademikov plesal tudi italijanski četa. — Strašno pisanje takol Ali smo otroci ali lahkomiselni politiki? Ali »Orjuna« hoče, da se nihče ne bi smel več vrniti v domovino? Ali hoče doseči kako prepoved? Ali vaji neznanost šikan? Ako nam že v ničemer ne pomagata, pustite nas vsaj na miru! — Gorican.

— Reaktivirani železničarji. V železniško službo so zopet sprejeti sledeči odpušteni železničarji: Valentin Strauss iz Radne, Josip Prešeren iz Zirovnice, Josip Lakot iz Jesenice in Karel Jurovič iz Dolenjske Bistrice. Imenovani so bili svoj čas odpušteni radi političnega delovanja.

— Brlojavna zveza z Albanijo. Ministrstvo pošte in brlojave je stopilo z albansko vlado v razgovore glede izpeljave direktne brlojavne zveze, ki naj bi preko Debra vodila iz naše države v Albanijo.

— Z beograjske univerze. Vpisni rok ne prične dne 15. t. m., ampak je preložen in traja od 1. do 15. marca.

— Prvi pravilnik iz subotičke univerze. V soboto je položilo na subotički pravni fakulteti 34 študentov diplomski izpit. To so prvi diplomirani zdravniki subotičke pravne fakultete.

— Za dobrovoljce. Ministrstvo pravde obvešča vse zainteresirane dobrovoljce, da ni več za sedaj zemlje na razpolago in da se vsled tega prošnje za dodelitev zemlje ne bodo več sprejemale.

— Za izpolnitelje orožja. Vojno ministrstvo je razpisalo nagrade za vse eventualne iznajdbe novih modelov orožja. Smoter tega razpisa je iniciativa v vojski. Nagrado lahko dobijo častniki in moštvo.

— Originalen ribiški venec, ki je bil poklonjen pevskemu zboru »Glasbene Matice« ob priliki njegovega nedeljskega koncerta v Ribnici, je razstavljen v izložbenem oknu Matične knjižarne v Ljubljani v poslopiju Filharmonične družbe na Kongresnem trgu. Venec je vzbudil splošno zanimanje vsled lre, ki je pričvrščena na venco in sestavljena iz raznoterih miniaturnih izdelkov ribiške »sühe robe«, tega slavnega izdelka domače obrti naših vrlih in vztrajnih Ribničanov.

— Hišne preiskave pri komunistih. Policijska oblast v Splitu je uvedla hišno preiskavo pri nekaterih izraziteljih splitskih komunistih.

— Podpora evakuiranim krajanom. Vlada je votala vsoto 15 milijonov dinarjev za sprejem in vzdrževanje beguncov iz tretje cone. Ker je vlada mnenja, da bodo konference glede izpraznitve te cone kmalu povolno uspele, je del te vsote določen za vpeljavo naših oblati v tretjo cono in na Susak.

— Mariborske vesti. V soboto 17. t. m. se je v tukajšnji stolni cerkvi poročil g. finančni kamisar Tone Leskovec z gđ. Marijo Kostjelo iz Celja. — Francu Cinku, stanujočemu v Wildenratnerjevi ulici št. 8, je napravil doslej še neznan posetnik nočni obisk in mu odnesel obleke in perila v vrednosti 70.000 kron. — Anton Ertel se je čutil v svojem prizadevanju pri neki natakarski zastopateljski. Ko je te dni srečal svojega tekmeča na Koroški cesti, je ves razburjen pričel strelati z revolverjem. Njegov tekmeč pa je poklical redarja, ki je hudega junaka razorožil in ga odvedel s seboj na policijski komisariat. — Alojzij Tominc iz Sevnice je bil aretiran, ker je v neki gostilni ukradel namizni pri in ga kasneje ponudil na prodaj neki natakarski.

— Prepoved učenec v Sarajevu. Ravateljstva srednjih šol v Sarajevu so učenec prepovedala obisk zabav. Dovoljeni so edino obiski humanitarnih prireditelj in še to le v spremstvu staršev ali skrbnikov.

— Razpis službe. Pri državnem zdravilišču v Rogaški Slatini se razpisuje mesto olagajnika. Prošnje je treba vložiti do 10. marca pri ravnateljstvu omenjenega zdravilišča.

— Razpis učiteljskih služb v Prekmurju. Rok za vlaganje prošnje za razpisane učiteljske službe v Prekmurju je podaljšan do 28. februarja.

— Preizkušnja nove motorne brizgalnice v Ljubljani. Na Sv. Jakoba nabrežju se je v nedeljo dopoldne preizkusila nova motorna brizgalnica, ki jo je naročilo mesto za svojo gasilno postajo. Brizgalnica se je v splošno zadovoljstvo dobro obnesla. Motor je brezhibno deloval in z veliko silo črpal vodo. Mnogočina vode zadostuje za štiri brizgalke, ki vsaka drugače konstruirana brezhibno meče vodo v določeno smer. Preizkus je prisotvovala velika množica ljudstva.

— Vdova Feldmarsala Borojevića je prošila mestni magistrat v Budimpešti za naseljitveno dovoljenje. Magistrat je njeno prošnjo odbil z motivacijo, da je Borojević pripadnik k. u. g. vojske.

— Poplava Donave. V okolici Novega Sada Donava vedno bolj narašča. Na nekaterih mestih je predrla nasipe in poplavlja precej okolice. Ljudje so se morali izseliti, ker je dosegla voda že precejšnjo višino. Materijalna škoda je ogromna in nevarnost obstoja, da bo poplavljen tudi svet južno od Novega Sada.

— Nehvaležen tovariš. Zidar Ivan Gradišnik iz Brezna se je v januarju zgasil pri svojem znancu žagarju Matiji Bučovniku in ga prosil za prenočišče. Matija je svojega znanca povabil k sebi v skupno posteljo. Drugi dan je šel žagar za zarana na delo. To priliko je Ivan izkoristil ter mu je izmaknil 4480 K. Ko je žagar to opazil, je stekel za njim in ga dohitel na postaji v Breznu. Tat je svojo tatvino priznal, vendar pa je izjavil, da je denar vrget med potjo preč. Sodišče mu je prisodilo 4 mesece težke ječe.

— Razne tatvine. Neznani zlikovec je ukradel iz podstrešja Ljudmille Milice iz Ljubljane štiri posteljna pogrnjala. — V restavraciji hotela Union je ukradena suknja kapetanu Vinku Potočniku. — Istotam je ukradena suknja tudi natakarskemu vajencu Srečku Klaseku.

— Nesreča s smodnikom. Kutner Josip iz Muljave pri Litli je prinesel domov 7 kg smodnika za razstreljevanje skalovja. Krečico s smodnikom je postavil v bližino vročega likalnika. Smodnik se je zapalil in velikanski plamen je obdal Josipa. Njegovo 17letno sestro Marijo n 11letnega brata Leopolda. Vsi trije nesrečneži so bili pripeklani v ljubljansko bolnišnico. Eksplozija je povzročila tudi ogenj, ki je v kratkem času upepelil celo hišo.

— Poneverba v tobačni upravi. V Sarajevu se vrši preiskava glede poneverbe v tobačni upravi. Škoda znaša 50 tisoč dinarjev. Poneverbe je osumljen neki Korošec, ki je izginil iz Sarajeva.

— Umrl je iz strahu pred smrtjo. V subotičkih zaporih je umrl zločinec Novak, ki je bil pred tremi meseci obsoben na smrt, ker je ubil svojega očeta, mater in brata. Obsodba ga je tako deprimirala, da je iz strahu pred smrtjo umrl.

— Nevarna goljufa pod ključem. Sarajevska policija je aretirala Sretana Hristića in Lazarja Krstovića, ki sta prezentirala filijalki Srbske zemljoradničke banke dve falzificirani menici za 300.000 Din. Filijalka jima je menici izplačala. Glavni knjižovodja je iz službe odpuščen, ravnatelj pa je stavil svoje mesto centralnemu odboru na razpolago.

— Star greh. Pred 12 leti je ubil Laza Kešanski svojo ženo in pobegnil v Srbijo, kjer je živel pod tujim imenom. Prihranil si je nekoliko denarja in se vrnil pred kratkem v Vojvodino, da si kupi hišo in nekaj zemlje. Obiskal je tudi svojo domačo vas Nadali, kjer so ga ljudje spoznali in naznanili orožništvu. Predan je bil novosadskemu sodišču.

— Preiskava proti avstrijskemu špijonomu Sodišču v Vel. Bečkereku vodi preiskavo proti vojnemu milijonarju Lukliću, ki je za časa avstrijske okupacije Srbije služil avstrijskemu gubernementu kot špijon. Do sedaj je bilo zaslišanih mnogo njegovih žrtv, ki vse podajajo zanj uničujoče izjave. Vohun se je spravil tudi nad ženske in zahteval od njih, da ne nosijo narodne noše. Neka dama ga obtožuje, da ji je rekviriral za državo 100.000 Din, ne da bi ji dal niti potrdila. Obtežili material je tak, da vohun ne more pričakovati nič dobrega.

— Smrt v snegu. Jovo Stica iz Zagorca se je vračal s svojo ženo iz Rogatec. Bil je nekoliko vjnen in je vsled tega padel v sneg. Ker ga žena sama ni mogla dvigniti, je šla v bližnjo vasa po pomoč. Ko so pa prišli nekateri vaščani, da bi mu pomagali, je bil kmet že mrtev. Zdravniški pregled je doagal, da je vzrok smrti deloma mraz deloma pa zaužitji alkohola. Pokojnik je bil drugače pošten človek in se ni nikoli opil.

— Ženske se je zbal. V Beogradu je prišel nepoznan lopov v neko stanovanje skozi okno. Pobil je nekoliko boljših stvari in lihi lepo zvezal v zvečelj. Ropot je silila hišna gospodinja in je šla pogledat, kaj se godi. Ko je prišla v dotično sobo, je zapačila vsiljivega neznanca. Pograbila je sekiro in se spravila nad njega. Lopov se je razjarjene ženske tako prestrašil, da jo je brez zvečelja odkuril.

— Čevlje kupulje od domačih tovarn. Čevlje kupulje od domačih tovarn tvrdke Peter Kozina & Co., z znanko Peko, ker so isti priznani najboljši in najcenejši. Glavna zaloga na drobno in debelo v Ljubljani, Breg 20 in Aleksandrova cesta 1.

Sokolski vestnik.

Bratje! Preminul je brat dr. Ivan Tavčer, bivši starosta in ustanovni član ljubljanskega sok. društva, neustrašivi, požrtvovalni sokolski in kulturni delavec, ki je posvetil vse svoje vzorno življenje in vse svoje duševno bogastvo delu za svoj narod.

Pozivljamo Sokolstvo — v prvi vrsti sokolska društva Ljubljane in okolice — da se udeležijo pogreba prezasiženega brata korporativno v kroju.

Zbiralske Sokolstva v četrti, dne 22. t. m. ob 3. uri popoldne na vrtu Narodnega doma.

Zdravot!

Staršinstvo JSS.

Ljubljanski Sokol sporoča svojemu članstvu, da je preminul dne 19. t. m. njegov ustanovni, častni član in bivši starosta, br. dr. Ivan Tavčer. Duševni velikan, moč največjih zaslug za naš narod, je bil dolgoleten zvest član našega društva, deset let požrtvovalen naš starosta, vedno društvo v pomoč z besedo in dejanjem; izkažimo mu svojo hvaležnost s polnoštevilnim spremstvom na žalni poti k poslednjemu počitku. Čas pogreba in podrobnosti objavijo časopisi.

Odbor.

Novosti iz Primorske.

— Predavanja v Vipavi. Vipavska čitalnica otvorila redna nedeljska predavanja. Predavali bodo sami strokovnjaki o najaktualnejših vprašanjih. Predavanja bodo poudarna, nestransarska in nepolitična. Služijo naj kot olajšava za lažjo prilagoditev novim gospodarskim razmeram.

Iz društvenega življenja.

— Društvo najemnikov za Slovenijo opozarja, da se vrši prihodnja javna odobrova seja v sredo dne 21. t. m. ob 20. uri v veliki dvorani Mestnega doma. Društvena pisarna daje članom dnevno od 18. do 20. ure informacije Sv. Petra cesta št. 12, priljubljani.

Gospodarstvo

INDUSTRIJA.

× Podražitev železa. S 15. febr. je povšila alpinska montanska družba v Avstriji cene železu, izmera povijanja se premika med 2 in pol do 3 angleških funtov. Češkoslovaška železna industrija je zvišala cene železu za 40 do 50 Kč za 1000 kg. Železo v palicah stane na Dunaju v trgovini 4500 K (dodaj 3400). Analogno so povšile cene tudi vsem drugim železnim izdelkom. Pločevina je podražena za 700 kron.

TRGOVINA.

× Znižanje carine za izvoz koruzne moke in otrobov je zahteval Savez mlinov povodom odločbe finančnega ministra, da se zmanjša carina pri izvozu koruze na 40 para za kilogram.

× Nabava blaga na račun vojne odškodnine. Beograd, 17. febr. (Z) Finančno ministrstvo je prepovedalo trgovskim in obrtniškim zbornicam v državi izdajati trgovcem nakazila za nabavo blaga v inozemstvu na račun vojne odškodnine. Poslej bo dalaja dovoljenja le generalna direkcija carin.

× Dunajski mednarodni pomladanski semenj se vrši v dobi od 18. do 24. marca 1923. Avstrijski konzulat v Ljubljani je pooblaščen od 25. 2. dalje dati vizum na podlagi semenjskih izkaznic z veljavo do 25. 4. 1923 na polovico pristojbine, to je za 25 Din. — Pri konzulatu se dobe tudi semenjski izkazi, kos po 20 Din in naročilni listi za stanovanja, kos po 4 Din. — Vsako polajnilo glede tega semnja se točno daje pismeno ali ustmeno. — Akoravno je že potekel rok za zglastev k pomladanskemu semnju, prilajajo še vedno vprašanja radi dodelitve semenjskih prostorov iz Avstrije in iz inozemstva. Po dosežanih prijavah se lahko sklepa, da bo pomladanski semenj 1923 kar se tiče števila razstavljalcev in obsega enake jesenskemu 1922. — Posebno močno zastopane so skupine tekstil in obuvaj, dragulji, delo v zlatu, srebru in lišpu, ure, usnati izdelki in potne potrebščine, igrače, godbeni instrumenti, medicinsko-kirurški, gumljevo in dentaino blago.

× Živinski sejmi v Mariboru. Pokrajinska uprava za Slovenijo, oddelek za kmetijstvo v Ljubljani je dovolila zopetno odražanje rednih žvinskih sejmov v Mariboru.

PROMET.

× Nove železniške tarife. V prometnem ministrstvu se bo vršila dne 25. t. m. seja tarifnega odbora, na kateri se bo definitivno rešilo vprašanje izdelave nove železniške tarife.

× Zgrajba novega skladišča. Beograd, 17. febr. (Z) Prometno ministrstvo je odobrilo kredit za zgradbo velikega skladišča na železniški postaji Batajnica.

DOBAVE.

× Dobava lesa. Pri direktili šum v Sarajevu se bo vršila dne 5. marca t. l. ob 11. uri dopoldne ustmena dražba 72.000 m³ lesa od iglastih dreves in 20.000 m³ bukovega lesa iz državne šume »Žitanska i Mala rlička« na panju. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Borzna poročila.

Zagreb, 19. febr. Devize: Dunaj 0.149—0.14975, Berlin 0.55—0.56, Bruselj 545—550, Budimpešta 3.95—4, Bukarešta 46 do 49, Italija izplačilo 504—506, ček 500—503, London izplačilo 495—498, ček 492—494, New York izplačilo 106—108, ček 104 do 105, Pariz 620—625, Praga 311—312, Svica 1975—1980. Valute: Ameriški dolarji 102.25—102.75, češkoslovaške krone 308—309, lire 492—494.

Beograd, 19. febr. Devize: Bukarešta 48.50—49, Berlin 0.53—0.56, Dunaj 0.1495—0.15, Budimpešta 4—4.10, Solun 115 do 120, Sofia 0—61, Pariz 626—630, Praga 310—312, Ženeva 1950—1970, Milan 503—510, London 493—497, New York 105—106.50.

Dunaj, 19. febr. Devize: Beograd 679—681, Berlin 3.55—3.65, Budimpešta 25.65—25.75, London 332.700—333.300, Milan 3406—3414, New York 71.075—71.225, Pariz 4269—4281, Praga 2107—2113, Sofia 414.50—415.50, Curli 13.360—13.390. Valute: Dolarji 71.000—71.300, levi 393—397, nemške marke 3.45—3.75, funti 331.000—332.000, francoski franki 4210—4240, lire 3372.50—3387.50, dinarji 674—678, leli 317 do 319, švicarski franki 13.270—13.330, češkoslovaške krone 2090—2100, madžarske krone 1940—1960.

Praga, 19. febr. Dunaj 4.775, Berlin 17, Rim 164.50, avstrijske krone 4.775, lire 165, Budimpešta 127, Pariz 205.23, London 160.875, New York 34.30, Curli 645.75, Beograd 33.50.

Berlin, 19. febr. Dunaj 28.17, Budimpešta 733, Milan 94.762, Praga 59.550, Pariz 119.201, London 92.767.50, Curli 371.568, Beograd 19.152.

Zagreb, 19. febr. (Priv.) Devize: New York 102.25—103.25, Pariz 620—625, Curli 1975—80, London 495—0, Dunaj 14.90 do 14.975, Praga 311—2, Italija 5.04—5.06, Berlin 55—56. — Valute: Dolarji 106—0.

Curli, 19. febr. Otvoritev: Berlin 2.75, Holandija 210.50, New York 532, London 24.95, Pariz 31.70, Milan 25.75, Budimpešta 19.75, Zagreb 5.15, Bukarešta 2.35, Praga 15.75, Sofia 3.10, Varšava 1.35, Dunaj 74.25, avstr. krone 75.

Curli, 19. febr. Zaključek: Berlin 2.65, Holandija 210.30, New York 531, London 24.91, Pariz 31.80, Milan 25.40, Praga 15.75, Budimpešta 15.75, Zagreb 5.15, Bukarešta 2.35, Sofia 3.10, Varšava 1.35, Dunaj 74.25, avstrijske krone 75.

Zanimivosti.

OB RAZKRITJEM V LUKSORJU.

Lord Carnarvon, ki premora potrditi, postane učenjak in velikodušni mecena, je raziskoval v vseh smereh zemljo v Dolini kraljev. Naporna, toda plodovita dela so doletela pogoltnila nad 300.000 frankov. Navzlic ogromnim stroškom odkritjem pa se mu še ni posrečilo priti na sled grobu zanimivega faraona Tut-Anh-Amun. Bil je sin Amenhotepa IV., državni reformator. Osnovalec čiščenja solca in silno kakor Krist uspešno postavil vero v enega samega Boga zoper mnogoboštvo.

Vendar pa se je pojavil samo kot me-teor, kot izpodnebik. Kajti po njegovi smrti so močnejše duhovske združbe izpodnesle pri ljudstvu to idealistično dogmo in potlačile lahkoverne vnovič do oboževanja ne-številih krajevnih božanstev, kar je s sveče-niški kasti več vrglo. O tem podjetnem faraonu je pisal podpravitelj pariškega mu-zeja »Guimet«, ugledni egiptolog Moret v knjigi »Rois et Dieux d'Egypte«, kjer pri-poveduje, kako so močnejši vladarji po-kopavali z njihovim najdragocenejšim po-hištom vred kakor tudi z najlepšimi dragu-jili: da bi pa zmogli morebitno skrunitelo grobišč in tavto, so dajali veljaki prav-po-gostoma napraviti obilico nepristnih gro-bov. Tako so te velepomembne shrambe za-

metnostne in obrtniške izdelke, segajoče nazaj nad 2000 let pred našo ero. Če je an-gliški staroslovce izkopal manj tehno-krivljalše ali pa pravo pravcato kraljev-sko grobnico, bodo stoprav dožali iz na-pisov. Prihodnja zino pojde tja omenjenj znanstvenik Moret, ker sedaj je že nekam pozno: zbog vročine delajo namreč Evropci v Egiptu samo od vijotoka do maja. Po-četje zahteva poleg kopačev še oborožencev zoper kradljivce in nezanesljive posetnike. Izkopine pripadajo deloma državi, deloma najditeljem.

ANALFABETI V FRANCOSKI VOJSKI.

Ljudskošolska izobrazba v Franciji je bila že od nekdaj na zelo nizki stopnji, ta-korekoc na zadnjem mestu med zapadnimi evropskimi državami. V Franciji obstoja zakon, ki predpisuje, da morajo rekruti vsako leto, ko pridejo v vojaško službova-nje, delati nekaj izpit, da se ugotovi njho-va izobrazba. Vse vojaške komande pošlje-jo rezultate teh izpitov vojnemu minist-rstvu, ki polni sestavi statistiko. Že pred vojno so bile številke analfabetov naravnost grozne, tako, da se mora človek nehati vprašati, kako je mogoča taka neizobraže-nost v državi z obvezno ljudskošolsko iz-obrazbo. Podatki pa, ki jih je vojno mini-strstvo ugotovilo v letih 1921 in 1922 pa iz-kazujejo neizobraženost, kakršna dosedaj ni bila še niti enkrat izkazana.

Od vseh rekrutov jih je po teh podat-kih 28.026, ki so označeni kot »popolnoma neizobraženi«. Izmed teh jih 13.764 ne zna niti brati, niti pisati, so torej popolni analfabeti. Ostalih 14.262 zna brati le za silo; ne-kateri se komaj podpisajo, mnogo pa jih je, ki se lahko samo podkrižajo. Samo 17.255 rekrutov je absolutno kako srednja šola. V celoti je delalo 696.348 rekrutov. Torej najmanj 4025% voljakov sploh ni ob-iskovalo šole ali pa se niso naučili niti naj-potrebnejšega. Če pomislimo, da so ti po-datki samo za rekrute, si lahko mislimo, da je neizobraženost med narodom naravnost ostrašljiva, kajti tu niso vsi tisti ženske, niti oni mladeniči, ki niso potrjeni. Če pri-merjamo vsakoletne statistike med seboj, opazimo, da analfabetov med francoskimi voljaki vsako leto narašča in v še celo pre-cej občutni meri.

Da se temu naraščajočemu zlu odpo-more, je po vojni sklenil francoski senat za-kon, ki zelo strogo zahteva obligatno ob-iskovanje ljudskih šol in vaja daljšo dobo obligatornega ljudskošolskega pouka. Ven-dar ta zakon do sedaj še ni pokazal nobe-nega uspeha.

RAZMOTRIVANJE O MOŠKI IN ŽENSKI NADARJENOSTI.

Znano je sicer, da je dar zaznavanja pri moških in ženskih, pri dečkih in deklicah različen in da se sposobnosti obeh spolov

v psihičnem oziru ne krčijo. Toda šele v novejšem času so se napravile eksaktne preiskave tega problema in po mnogih eksperimentih je bilo marsikaj tega potrje-no, kar je bilo empirično že znano. Na mo-glih poljih pa je znanost prišla do popolno-ma novih zaključkov.

Po preiskavanju prof. A. Wreschnerja leži razlika predvsem v občutljivosti pri obeh spolih. Ženske so mnogo občutljivejše oziroma čustvenejše kot moški. Isto velja za čut okusa in vonja. Oba ta dva občutlja ženske močnejše, medtem, ko je z vidom in sluhom ravno narobe. Na kratko, ženske imajo višjo senzibiliteto za vse, kar je v zvezi s čustvom, moški pa za ono, kar je v zvezi z razumom. Na polju premikanja imajo moški prednost. Na gibanje reagirajo moški hitreje kot ženske in mu obrnejo tu-di večjo pozornost; ženske pa so bolj od-visne od utisa. Ženske pišejo hitreje, laže in navadno več kot moški. Če se jim pa pi-semko nalogo otežijo, tedaj zmanjšajo svojo pisavo, to se pravi, one skušajo mno-zino dela zmanjšati, medtem ko moške v sličnem slučaju bolj pritiskajo.

Kar se tiče razmerja med deklicami in dečki, povdarja Wreschner, da deklice po spolni zrelosti dečke prekašajo; vsekakor so pa dečki zmogljivi podati bolj natančne podatke o efektivnih utisih. Deklice obdržijo v spominu besede in še te le, kolikor se tičejo občutljivih utisov ali efektov. Ab-straktni pojmi se vtisnejo bolj v spomin dečkom. Kar se tiče trajnosti spomina, se

zaužilo ženske brezmišelnih zlogov hitreje kot moški.

Pri asociaciji spominov pridejo čustve-ne vrednote v ospredje bolj pri ženskah, kot pa pri moških. To je čisto psihološkega značaja, ki bistveno meji in ki v notranjo-sil obdelava je afektno dogodilja, moški je pa v svoji fizični nadarjenosti kritičen. Zato dobimo toliko tenkočutnih žensk, ki v svojem razlaganju ne pridejo dalje kot do histerije, dočim moški, daš mogoče po-časneje, prodre v globino duše s popolni-mi eksaktnimi argumenti. Pri proučevanju zgodovine, naj si bo filozofske, literarne ali kulturne, obvlada in ohranja ženska vo-činoma je imena, ker je sploh njena notra-njost bolj zainteresirana za predočevanje oseb, kot pa za gledanje abstraktno vzro-čne vrste dejanj, ki stopnjevito prehajajo v vrvečem se boju do znatnejših zgodovinskih rezultatov, dočim moški pozablja na osebe kot take in letnice kot take, pa se le skuša poglobiti v vzroke, ki dovajajo v fakta, ki nam jih praktična zgodovina samo kot se-ha dejstva našteva.

Vse te razlike ne temeljijo toliko v vzgoji sami, ker ravno vzgoji se ponavadi daje preveč vpliva. Večji vzrok je v fizič-ni, kot tudi psihični razliki, ki je ni in je ne bo podlra nobena emancipacija. Vse notra-nje življenje ženske je povsem od moškega različno, to vied povsem različnih fizičnih potreb in lastnosti.

Emil Gaborian:

Akt štev. 113.

Roman.

(Nadaljevanje.)

Sebičen, kakor vsi veliki umetniki, ni imel Le-coq nikdar učencev in jih tudi ni iskal. Delal je sam in sovražil sodelavce, ker ni hotel z njimi de-liti niti veselja triumfa, niti grokobe neuspeha. Fanferlot, ki je poznal mojstra sken in skoz, torej ni bil malo presenečen, ko mu je dajal nasvete on, ki je sicer samo ukazoval. To ga je presenetilo tako, da so mu začele takoj rojiti po glavi različne misli, vendar je izrazil svoje začudenje:

»Vendar morate imeti poseben osebnostni interes na tej stvari,« je rekel, »da ste jo proučili tako na-slančno.«

Lecoq je prijel nervoznost, česar pa agent ni zapazil; zgrbančil je čelo ter rekel trdo:

»Sicer je tvoj poklic, da si radoveden, mojster vever, toda ne hodi predaleč! Ali si razumel?«

Fanferlot se je hotel opravičiti.

»Že dobro,« ga je prekinil Lecoq. »Če ti ne-koliko pomagam, storim to, ker se mi ravno zlu-bi. Jaz hočem biti glava, ti bodi roka. S svojim predsodkom ne bi bil nikdar našel storilca; dva ga bova našla ali pa nisem več Lecoq.«

»Posrečiti se nama mora, ker ste se vi za-vzeli za stvar.«

»Da, brigam se za to zadevo in v štirih dneh sem marsikaj izvedel. Samo eno si dobro zapom-ni: Nobeden ne sme vedeti, da se udeležujem jaz pri preiskavi tega slučaja; imam svoje vzroke za to. Pod vsakim pogojem ti prepovem imenovati moje ime. Če se nama posreči, smeš pripisovati le samemu sebi uspeh. Potem pa ne smeš nikdar več iskati naprej, marveč se zadovoljiš s tem, da si zmeš izmisli, kar si hočeš.«

Ti pogoji agentu očitno niso bili neljubi.

»Jaz bom molčal,« je rekel.

»Na to računam, moj sin. Najprej vzameš fo-tografijo blagajne in greš z njo k preiskovalnemu sodniku. Kolikor vem, je Patrigent glede obdolžen-ca popolnoma zmeden in si ne ve pomagati. Raz-ložiti mu, kakor da je zraslo na tvojem zelniku, kar sem ti ravnokar pokazal, pokaži mu, kar sva sto-rla in prepričan sem, da se bo čutil vsled tega dolžnega blagajnika izpušiti. Prosper mora biti prost, predno začnem jaz delati.«

»Dobro, gospod Lecoq. Ali pa naj storim tako, kakor da sumim nekega drugega, kakor blagajni-ka ali bankirja?«

»Seveda. Sodnija mora vedeti, da hočeš ti za-sledovati ta slučaj. Patrigent ti bo naročil, da naj Prosperja nadzoruješ; reci mu, da ga ne boš izgu-bil iz oči in jaz ti jamčim, da bo v dobrih rokah.«

»In če hoče imeti od mene novic o Gipsy?«

Lecoq se je obotavljal.

»Potem mu reci, da si jo spravil v Prosperje-vem interesu v službo v neki hiši, kjer ima priliko, da nadzoruje njej sumljivo osebo.«

Fanferlot je bil ves srečen, vzel je fotografijo in klobuk ter hotel oditi, ko ga je Lecoq zadržal:

»Se nisem končal,« je rekel, »ali znaš voziti in ravnati s konjem?«

»To me morete vprašati? Saj sem bil prej blevar v cirkusu Bonthor!«

»Saj res,« dobro, ko prideš od sodnika, greš hitro domov, si napraviš frizuro, se preoblečeš v služabnika dobre hiše ter greš s pismom, ki ti ga bom dal, k posredovalcu na oglu Passage De-lonne.«

»Toda, mojster...«

»Nič ugovora, moj sin; posredovalec te bo poslal h gospodu Clameranu, ki išče služabnika, ker ga je njegov sluga včeraj zvečer zapustil.«

»Ne zamerite mi, toda vi se motite. Clameran ni blagajnikov prijatelj.«

»Ne ugovarjaj,« je rekel Lecoq zapovedujoče;

»stori, kar ti naročam in se za drugo ne brigaj. Res ni gospod de Clameran Prosperjev prijatelj, toda on je prijatelj in zaščitnik Raoula de Lagor-sa. In zakaj to? Od kod to prijateljstvo obeh po-starosti tako različnih mož? To morava vedeti. Tudi morava skušati dognati, kakšen človek je oni plavžar, ki stanuje v Parizu in se nič ne briga za svoje plavže. Komur pride na misel, da stanuje v hotelu Louvre, sredi med vrvenjem ljudi, ki se dan na dan menjava, tega je težko nadzirati. Ti mi ga boš obdržal v očeh. On ima voz in konje; vozil ga boš, kmalu boš poznal njegove zveze ter mi poročal v vseh tudi najmanjših njegovih ko-rakih.«

»Da, mojster.«

»Se eno besedo. Gospod de Clameran je zelo občutljiv in še bolj nezaupen plemič. Predstavil se

mu boš pod imenom Josip Dubois, in če te bo vprašal za spričevala, imaš tu tri. Ti si bil v službi; ka-kor pravijo spričevala, pri markiju Saizmeuse, pri grofu Commarinu in navsezadnje pri baronu Wort-schornu, ki se je vrnil v Nemčijo. Torej, odprti oči, in pazi na sebe, bodi zelo skrben v svoji obleki in pazi, pazi. Bodi uslužen, ne bodi prepošten, to bi bilo sumljivo.«

»Le računajte z menoj, toda kam naj prihaj-am poročat?«

»Obiskal te bom vsak dan. Za enkrat ne smeš z nobenim korakom več sem; lahko bi te kdo zasledoval. Če pa se zgodi kaj nepričakova-nega, brzojavi svoji ženi, ki mi bo sporočila. Pojdi, in bodi previden.«

Ko so se vrata za Fanferlotom zaprla, je po-hitel Lecoq v svojo spalnico. Tukaj je odložil svojo zunanost kot uradnik, zlata očala in baroko, ki je zakrivala njegov ovratnik in njegove goste črne lase. Oficialni Lecoq je izginil in napravil prave-mu Lecoqu prostor, ki ga ne vidi nikdar noben človek, zal mladenič z bistrim očesom in odločno naravo.

Toda samo trenutek je ostal on sam, potem je sedel k svoji toaletni mizi, prenapolnjeni z raz-ličnimi mazili, esencami, barvami in barokami ka-kor komaj pri kakih koketi, ter pričel uničevati stvariteljevo delo in si sestavljati nov obraz.

Delal je počasi ter z največjo skrbnostjo z malimi čopiči; tekem ene ure je ustvaril eno svo-jih dnevnih umetnin. Sedaj ni bil več Lecoq, mar-več tolsti gospod z rdečo brado, katerega Fanfer-lot ni bil spoznal.

»Dobro,« je rekel ter se še enkrat pogledal v zrcalo, »ničesar nisem pozabil in skoraj ničesar nisem prepustil slučaju; vse moje niti so spelja-ne, lahko pričnemo. Samo da mi vever ne izgub-lja časa.«

Toda Fanferlot je bil preveč vesel, da bi bil izgubil le minuto časa. Ni tekel, naravnost letel je do justične palače.

Vendar bo mogel enkrat dokazati svojo iz-redno bistroumnost. Na to, da naj zmaga s po-močjo tuje pameti, ni mislil in se gizzdavo bahal s tujim perjem.

Ni se motil. Če tudi ni bil sodnik popolnoma prepričan se je vendar čutil genijalnosti postopa-nja.

»To me sili k odločitvi,« je rekel, ko se je Fan-ferlot poslavljaj; »pred kazensko zbornico bom govoril ugodno za obdolženca in najbrže jutri bo izpuščen.«

In res je sestavil eden onih neljubih predlogov za ustavev postopanja, ker ni bilo zadostnih vzrokov za sum. Obdolženec dobi s tem pač na-zaj svojo prostost, ne pa svoje časti; pač je to dokaz, da se mu krivda ni dala dokazati, nikakor pa ne, da je nedolžen.

»Z ozirom na to, da proti obdolžencu Pros-perju Bertomyju ni zadosti obtežilnega, izjavlja-mo, da naj se po § 128 kazenskega zakonika ustavi proti njemu postopanje in da se naj izpušči iz pre-iskovalnega zapora...«

Ko je končal, je rekel svojemu pisarju Segna-ultu:

»Tako, tu imamo zopet enkrat en tak zločin, kateremu sodišče ne pride do dna, zopet en akt, ki pride v arhiv.«

Išče se eno ali dve sobi z 2 posteljama za takoj. Cenj.ponudbe na upravo lista.

Išče se lokal primeren za menzo ruskih aka-demikov, lahko tudi večja klet, dobro ohranjen biev, skladišče ali baraka v obsegu od 60 m² in več. Event. adaptacije izvrše akademiki sami. — Ponudbe na upravo lista pod „Menza“.

Ivan Zakotnik

LJUBLJANA

Dunajska cesta št. 46.

Tel. 379 mestni tesarski mojster Tel. 379

Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe,

ostrešja za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvo-

nikle; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni,

verande, lesene ograje i. t. d.

Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga. Tovarna furnirja.

„KORANIT“
zajemčeno pravi asbest-skrilj za k. i. t. streh.
Ne premoči
Ne pomeži
Proti ognju in viharju
popolnoma sigurne,
neomejeno trpežne.
Tehta na 1 m² = 12 kg.
Cenik in proračun pošlje
Fran Hočevar
Zl. rovnica (Moste) Gor.

Išče se pisarniški sluga z dobrimi izpričevanji. Ponudbe na poštini pre-dal štev. 31.

Zahvala.

Ob času, ko smo v bridki žalosti spremili k večnemu počitku našega blagega, dobrega brata, strica in svaka, g-

Ivana Mankoča

nam je bilo v veliko uteho, da je toliko src zalovalo z nami. Zahvalujemo se torej prav iskreno vsem, ki so iz-kazovali naklonjenost dragemu pokojniku med boleznijo, posebno pa g. vl. svet. univ. prof. dr. Slajmerju in g. dr. Krajcu za požrivalno zdravniško pomoč in vsem, ki so ga spremili na poslednji poti, ki so mu poklonili cvetje ali mesto njega darovali denarne svoje v dobro-delne namene. Prav posebno zahvalo izrekamo g. popr. namestniku Ivanu Hribarju, g. generalnemu konzulu C.S. dr. Benešu, zastopnikom Jadranske banke in vsem drugim doštovanstvenikom, ki so izkazali blagopokojniku zadnjo čast.

V Ljubljani, dne 19. februarja 1923.

Rodbina Mankoč.